

Øko-slagtesvin kvitterer for udendørs rodeområder

Fokus: Økologiske slagtesvineproducenter ønsker mere attraktive udearealer, så grisene bruger arealet til mere end gødeområde.

Konklusion

Udearealer til slagtesvin er ofte tilsvinede, men rodekasser gør en forskel for grisenes gødeadfærd. Det viser en undersøgelse fra Den Rullende Afprøvning.

Af **Lisbeth Brogaard Petersen, chefforsker**

Økologiske slagtesvin går på udearealer med en kombination af fast gulv og spaltegulv, men bruger det mest til at gå rundt og især gøde på. Et bart og tilsvinet udeareal ser ikke indbydende ud, og NH₃-fordampningen, der følger med den store tilsvinede overflade, er uønsket.

Fleere tiltag har været forsøgt igennem tiderne, men nu synes der at være et gennembrud på vej. Hvis grisene kan rode i f.eks. frisk lyng- eller pileflis, så gøder de ikke i det område. Det kan udnyttes ved indretningen af udearealer, så grisene i højere grad bruger udearealet til at rode og hvile på. Landmanden får herved et udeareal, han er mere stolt af at vise frem, og ammoniakfordampningen vil sandsynligvis være mindre, fordi gødningen i udearealet koncentrerer sig på en mindre del af udearealet.

Rodekasser er spændende

Undersøgelsen blev gennemført i to økologiske slagtesvinestalde.

Der blev etableret 'rodekasser' i udearealet i nogle storstier (henholdsvis 250 og 450 grise). Rodekasserne var 30 og 54 kvm og overdækket med et tag, havde en meter høje lukkede sider og to ind-/udgange. To gange ugentligt blev pile- eller lyngflis fornyet i rodekasserne.

Der var ikke mulighed for statistisk analyse af data, men set over hele forsøgsperioden var mønstret det samme. Grisene benyttede flittigt rodekasserne, og afsætningen af gødning i rodekasserne var meget begrænset sammenlignet med tilsvarende områder i kontrolstier uden rodematerialer.

Lyngflis er interessant for grisene at rode i – og også godt til en middagslur.

Rodekasse med lyngflis placeret længst væk fra indgang til indeareal.

le. Selvom grisene nok gødede udendørs, lige så meget som de plejer, så blev gødningen afsat på et mindre areal end i kontrolstierne. I områder med grovfoder i krybbe eller foderhæk var der også en mindre gødningsafsætning end i områder uden. Det vurderes, at det er materialets varierende indhold af grenstumper, blade, 'grovfoder', sten mv., der gør det vedvarende interessant for grisene.

Vægge giver liggepladser

I den ene besætning blev der etableret fritstående lave 'liggevægge', som med succes bruges i indendørs produktion til at 'styre', hvor grisene lægger sig, og derfor indirekte styrer, hvor de ikke skal gøde. En tidligere erfaringsindsamling med liggevægge placeret op ad staldmuren på udearealet gav ikke et positivt resultat. Det nye resultat indikerer, at fritstående liggevægge godt kan være et del-element, der kan udnyttes i berigelsen af udearealer.

Hver besætning skal have sin egen model

Økologiske stalde er meget forskellige i forhold til dimensioner, flokstørrelse, læ- og solforhold, placering af overdækning og spaltegulv mv. Rodekasser, grovfoder og liggevægge skal betragtes som delelementer, der sandsynligvis skal placeres forskellige steder i udearealer både i den enkelte besætning og imellem besætninger. I begge forsøgsbesætninger var rodekasser placeret længst væk fra ind-/udgang til indearealet og i nordvendte udearealer.

Rodekasserne var forholdsmæssige små i forhold til flokstørrelsen.

Undersøgelsen var en del af projektet "pECO", som er et samarbejdsprojekt mellem AU, Udviklingscenter for Husdyr på Friland, Økologisk Landsforening, økologiske svineproducenter og SEGES. Projektet har opnået støtte fra GUDP.

Fakta

- Rodekasser, ensilagehække, grovfoderkrybber og liggevægge er delelementer, der beriger udearealerne og gør dem mere attraktive. Placering og udformning er stadig uafklaret i forhold til at skabe entydige anbefalinger. Aktuelt anbefales at placere rodekasser længst væk fra indearealet og liggevægge stående 'frit' væk fra vægge. Skab skygge og læ.

Lugtstoffer kan nu måles

Af **Anders Peter Adamsen, chefforsker**

SEGES, Svineproduktion, har anskaffet et avanceret instrument til at måle de stoffer, der udgør lugten fra svinestalde. Udstyret skal i første omgang bruges til at dokumentere miljøteknologier til at reducere udledning af lugtstoffer fra svinestalde. Det kan være anlæg til køling eller forsuring af gylle,

hyppig udslusning af gylle, luftrensere osv.

Det nye instrument er et online-massespektrometer, der lynhurtigt kan måle så at sige alle kendte lugtstoffer fra svineproduktion. Et massespektrometer adskiller de enkelte molekyler efter deres vægt, og det er et utroligt følsomt instrument.

Ud over at kunne bruges til at dokumentere reduktion af lugt fra miljøteknologier er

forventningen, at det nye udstyr på lidt længere sigt også vil kunne erstatte lugtmålinger målt med lugtpanel. Det forudsætter dog en videreudvikling af en matematisk model.

Adfærd hos mavesårsgrise

Af **Line Hummelose Diness, Dyrlæge**

To studier har undersøgt adfærden hos slagtesvin med og uden mavesår.

Det ene forsøg blev udført i Danmark og det andet i Skotland. Grisene blev videoovervåget i tiden før slagtning, og maverne blev sendt til undersøgelse umiddelbart efter slagtning. Studiet fra Danmark, som blev udført

på Grønhøj, viste ingen tydelig forskel i adfærden mellem grise med og uden mavesår. Til gengæld viste forsøget fra Skotland, at grisene med mavesår brugte mere tid på at gå rundt i forhold til grise uden mavesår og, at de brugte mindre tid på at ligge på deres venstre side.

Samlet set var der tendens til, at grise med mavesår brugte mindre tid på at ligge på venstre side (p=0,064) og

mere tid på at stå (p=0,009) eller gå (p=0,038). Derudover skiftede grisene med mavesår oftere position (p=0,02). Resultatet kan tyde på, at grise med mavesår oplever ubehag ved at have et mavesår.

Kilde: K. Rutherford et al.; *Associations between gastric ulcers and the behaviour of finisher pigs*

Energi til nyfødte grise

Af **Line Hummelose Diness, lhd@seges.dk**

Et nyt hollandsk studie bekræfter de tidligere SEGES resultater, som viser, at tildeling af energi umiddelbart efter fødsel ikke har indflydelse på optagelsen af råmælksantistoffer fra soen.

De to forsøgsgrupper bestående af 20 grise i hver gruppe fik enten et fedtholdigt eller et sukkerholdigt

produkt tildelt i form af fem ml kaffemælk eller fem ml lemonade. Kontrolgruppen (20 grise) fik fem ml rent vand. Produkterne blev givet 0-12 timer efter fødsel, hvilket gør, at nogle af grisene kan have optaget råmælk inden produkterne blev givet. Efter tildelingen fortsatte grisene med at die soen. Der blev ikke fundet forskel på mængden af råmælksantistoffer i grisenes blod. Der var heller

ikke forskel i fravænningsvægten.

Dette resultat viser sammenstemt med tidligere resultater, at energitilskud kan gives tidligt efter fødsel til de mindste grise i håb om øget overlevelse.

Kilde: ESPHM 2017, P